

Det er helt normalt at være speciel

Af Jacob Folke Rasmussen

Denne klumme handler om, hvordan man kan trække paralleller mellem byggeriet af "Handicapforeningernes Hus" i Høje Tåstrup og bevægelsen mod at skabe mere inkluderende løsninger i forhold til pædagogiske og didaktiske processer. Et af byggeriets formål har været at kombinere arkitektur i topkvalitet med tilgængelighed for alle. Hvordan kan vi tilsvarende kombinere superkvalitets pædagogik og didaktik med inklusion?

Kun til handicappede?

Forleden var jeg med en god kollega til en konference omkring inklusion. I en pause fortalte han mig, at nogle af de andre deltagere havde kommenteret, at han var kommet ud fra handicap-toilettet uden at se spor handicappet ud. Dette fik os til at reflektere over, om handicap-toiletter er at betragte som rum, som kun handicappede må benytte, eller om det er toiletter, der er indrettet, så også folk med fysiske handicaps har mulighed for at bruge dem.

En bygning med adgang for alle

Et god sted at lede efter svar på dette spørgsmål er det nyopførte "Handicapforeningernes Hus" i Høje Tåstrup. Arkitekterne bag bygningen har haft til opgave at sikre optimale muligheder for, at alle kan fungere ligeværdigt og uhindret i huset, uanset hvilken funktionsnedsættelse de har. "Det handler om at skabe ligeværdig adgang for alle til at udfolde deres potentiale ved at fjerne alle barriererne i omgivelserne for personer med handicap", fortalte Stig Langvad, der er formand for Danske Handicaporganisationer, ved præsentationen af projektet.

Medtænkt fra starten

En af pointerne med at tænke de nye typer løsninger ind allerede fra de første streger på papiret er, at det dels giver bedre løsninger, mens også at vise disse viser sig ikke at være dyrere end mere "hovsa-prægede" løsninger, der som knopskud tilføres et byggeri, efter dets egentlig afslutning, når nogen kommer i tanker om, at der også skal være adgang for folk med funktionsnedsættelser.

Handicapforeningernes Hus set fra oven

I samlet flok

Et eksempel på en sådan indtænkt løsning er, at Handicapforeningernes Hus er indrettet, så alle kan komme ind af samme dør i fælles folk. Der findes andre bygninger, der har taget hensyn til eksempelvis folk i kørestol, men ofte er løsningen bygget til senere, så personen allerede fra parkeringspladsen må tage en anden rute end de, som han eller hun følges med, fordi kørestolsrampen starter et andet sted end trappen. Somme tider leder den endda frem mod en anden dør end hovedtrappen.

Forskellig er ikke forkert

Når man er kommet ind i Handicapforeningernes Hus og skal tale med en person i receptionen, findes der skranker i forskellige højder, så man kan gå eller køre hen til den højde, man foretrækker. Allerede her begynder skellet mellem "de handicappede" og "os andre" at ophæves. For børn ville måske også have glæde af muligheden for lavere skranker, ligesom jeg måske

ville vælge en anden end min hustru. Vel at mærke uden at nogen af os ville føle os kategoriseret som anderledes eller forkerte af den grund. "Man kan godt være forskellig uden at være forkert", som psykolog Kirsten Kallesen formulerer det.

Den pædagogiske parallel

Parallellen til de aktuelle bestræbelser på at fremme inklusionen i skoler og daginstitutioner er for mig at se, at vi i den pædagogiske kontekst skal passe på ikke at tænke, at inklusionstiltag er noget, vi skal "bygge ovenpå" den eksisterende praksis. Vi skal ikke tænke, at vi ud fra den samværs- og undervisningsform, vi kender, nu skal til at tage nogle særlige hensyn og tilrettelægge nogle særlige forløb for en speciel gruppe børn. Gør vi det, kommer vi faktisk til at bekræfte pointen om, at der findes "de almindelige børn" og "de særlige børn". Alternativet kunne være at hente inspiration i tænkningen fra opførelsen af Handicapforeningernes Hus. Spørgsmålet, vi som pædagogikkens og didaktikkens arkitekter må stille os, bliver da, hvordan vi fra starten af et forløb kan indtænke et design, der sikrer, at alle kan deltage.

Fællesskaber for alle

"Byggeriet skal sikre optimale muligheder for, at alle, uanset hvilken funktionsnedsættelse de har, kan fungere ligeværdigt og uhindret i huset", hedder det i beskrivelsen af Handicapforeningernes hus. Omsat til skole og daginstitutionsverdenen kunne sætningen omformuleres til: "Den pædagogisk og didaktiske tilgang skal sikre optimale muligheder for, at alle, uanset hvilken vanskeligheder de er i, kan fungere ligeværdigt og uhindret i fællesskabet".

Fra parallellforløb til fælles projekt

Som nævnt viste byggeriet af Handicapforeningernes hus, at den nye type løsninger ikke behøver at være dyrere end de traditionelle. Tilsvarende kunne vi have som ambition, at de nye

pædagogiske og didaktiske løsninger ikke skal kræve flere ressourcer eller mere forberedelsestid. Dette kunne være en realistisk målsætning, idet der jo netop ikke skal planlægges flere parallelle forløb, idet alle skal medtænkes i det fælles projekt.

Løsninger der gavner flere

Det, at en løsning er nødvendig for nogle få, udelukker sjældent, at andre vil kunne have glæde af den. Ved Handicappens hus har man lavet særlige ledelinjer til blinde, der fører fra parkeringspladsen til hovedbygningen. Ruterne for disse ledelinjer har været indtænkt i plantegningen fra starten, og de har derfor kunne gives et forløb, hvor de ikke på noget tidspunkt krydser kørebanen. Godt for de blinde, men også godt for børn, ældre og os andre små-distræte eksistenser.

En gave til fællesskabet

Pædagogisk og didaktisk leder dette tankerne hen på psykolog Jørn Niensens påpegning af, at man kan vælge at se børn i udsatte positioner som "en gave til fællesskabet", fordi de minder os om, hvad vi som fælleskab endnu mangler at udvikle løsninger på. De blinde blev en gave til fællesskabet omkring Handicapforeningernes Hus, fordi de var med til at mindre om, at trafik-sikre tilgangsveje er vigtige for alle. Tilsvarende kan vi spørge os selv om, hvad de børn, som vi på en dårlig dag kan komme til at tænke om som "byrder" eller "belastninger", minder os om, at det pædagogiske eller didaktiske fællesskab, som vi tilhører, endnu har til gode at udvikle?